

SKRB2024 – Transformacija skrbi o djeci u Europi

Poziv na djelovanje

Kao voditelji/ce i članovi/ce delegacija koji su se odazvali pozivu hrvatskog Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Ministarstva pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Ureda UNICEF-a za Hrvatsku, Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta i Centra za nestalu i zlostavljanu djecu na sudjelovanje na međunarodnoj konferenciji SKRB2024 – Transformacija skrbi o djeci u Europi od 18. do 20. rujna 2024.:

Prepoznajemo da institucionalizacija i izdvajanje djece iz obitelji ostavljaju pogubne posljedice ne samo na život djece nego i na njihov dugoročni razvoj i budući doprinos društvu.

Ponovno potvrđujemo svoju obvezu uzimanja u obzir najboljeg interesa djeteta, sprječavanja smještaja u institucionalnu skrb, omogućavanja prijelaza s institucionalne skrbi na kvalitetnu skrb u zajednici ili obiteljskom okruženju te podrške neovisnom življenju i integracije u društvo.

Potvrđujemo da u posljednjih nekoliko desetljeća europske države bilježe dobar napredak u postizanju tog cilja. Ipak, previše djece (najmanje 337 287, tj. 277 na svakih 100 000 djece) danas ostaje u institucionalnoj skrbi. Nacionalne i međunarodne politike, kao i s njima povezana socijalna zaštita obitelji i djece, moraju biti pristupačnije, utemeljenije na dokazima i rodno osjetljivije.

Svjesni smo da kako bismo ispunili obveze i osigurali najbolju moguću budućnost, ne samo za djecu i obitelji, nego i za naša društva i gospodarstva u cjelini – moramo odmah poduzeti potrebne korake.

Znamo da se trenutačno nije lako baviti društvenim problemima. Globalne krize koje nam otežavaju posao, kao što su pandemije, sukobi, gospodarska nestabilnost i klimatske promjene, ujedno nas podsjećaju na važnost uloge svih sustava - obrazovanja, zdravstva, socijalne zaštite, zaštite djece i pravosuđa. Te krize produbljuju probleme kao što su siromaštvo, migracije, rodno uvjetovano nasilje, teškoće mentalnog zdravlja i zlouporaba opojnih sredstava. Kako bismo odgovorili na te izazove, moramo primijeniti integrirani višesektorski pristup kojim se ne otklanjaju samo posljedice nego i uzroci, ističući važnost zalaganja za socijalnu pravdu, razvoj zajednice i sveobuhvatne usluge podrške.

Podsjećamo vlade i partnere na naše obveze zaštite prava djece i obitelji iz Konvencije o pravima djeteta, Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena, Konvencije o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih obitelji i Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

Podsjećamo da su članice Ujedinjenih naroda u Povelji ponovno potvrdile svoju vjeru u temeljna ljudska prava te dostojanstvo i vrijednost ljudskog bića te odlučile promicati društveni napredak i bolje uvjete života u većoj slobodi. Nadalje, podsjećamo sve države članice da su Ujedinjeni narodi u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima proglasili da djeca imaju pravo na posebnu zaštitu i pomoć kako bi mogla potpuno preuzeti odgovornost u društvu.

Pozivamo sve vlade, ali i nevladine dionike, da se hitno pobrinu da nijedno dijete ne završi u alternativnoj skrbi zbog siromaštva, invaliditeta ili nepoželjnih oblika ponašanja, odnosno, zato što njegova obitelj nema pristup uslugama koje su joj potrebne kako bi se o njemu skrbrila kod kuće. U rijetkim slučajevima kad je alternativna skrb u najboljem interesu djeteta, uvijek bi se trebala pružati u obiteljskom okruženju ili zajednici.

Stoga, **potičemo sve vlade i dionike da poduzmu sljedeće mjere:**

- I. **Osmislite i provedite učinkovite reforme za skrb o djeci** u skladu s međunarodnim obvezama kako bi djeca ostala sa svojim obiteljima kad god je to moguće. Treba početi planirati postupno zatvaranje velikih ustanova i razvoj sveobuhvatne lepeze usluga podrške i zaštite za djecu i obitelji. To podrazumijeva preraspodjelu resursa iz sadašnjih ustanova rezidencijalne skrbi u visokokvalitetne usluge podrške obiteljima, alternativnu skrb u obiteljskom okruženju i zajednici te uključivo obrazovanje.
- II. **Uložite u razvoj niza preventivnih i drugih usluga podrške djeci i obiteljima, uključujući usluge za zaštitu mentalnog zdravlja i psihosocijalnu podršku, kao i osnažene stručnjake u sustavu socijalne skrbi**, kako bi se omogućilo rano prepoznavanje i interveniranje u situacijama kad su djeca u riziku od izdvajanja iz obitelji. Europske vlasti moraju povećati broj i poboljšati radne uvjete osposobljenih socijalnih radnika i drugih stručnjaka koji rade u zajednici s roditeljima, skrbnicima, djecom u riziku od izdvajanja iz obitelji ili u alternativnoj skrbi.
- III. **Osigurajte visokokvalitetnu alternativnu skrb u obiteljskom okruženju.** To uključuje jačanje podrške članovima šire obitelji koji se brinu o djeci kako bi imali pristup potrebnim resursima i savjetovanju, ulaganje u razvoj i poboljšanje usluga udomiteljske skrbi i provedbu strategija za nerazdvajanje braće i sestara kad god je to moguće zbog važnosti obiteljskih veza za razvoj djeteta.
- IV. **Pobrinite se da su djeca koja su već u alternativnoj skrbi** zaštićena od nasilja, zanemarivanja i zlostavljanja te da imaju pristup visokokvalitetnim uslugama podrške. To uključuje pouzdane politike i prakse za zaštitu djece (npr. sigurne kanale za prijavu seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja), povratak djece u obitelji kad god je to moguće ili pronalaženje drugih prikladnih, sigurnih i trajnih rješenja u obiteljskom okruženju.
- V. **Smanjite kapacitete svih velikih rezidencijalnih ustanova za djecu na najmanju moguću mjeru do 2030.** i služite se njima isključivo za kratkotrajan smještaj u kriznim situacijama kad su sigurnost i zdravlje djeteta u opasnosti i kao krajnjom mjerom za ne više od 20 % sve djece u alternativnoj skrbi.
- VI. **Uložite u unapređivanje podataka o djeci koja su u riziku od izdvajanja iz obitelji, u alternativnoj skrbi ili su napustila sustav skrbi.** Potičemo zemlje da više ulažu u dostupnost, kvalitetu i međunarodnu usporedivost podataka o obiteljskoj podršci i alternativnoj skrbi unapređivanjem administrativnih sustava za prikupljanje podataka i upravljanje njima te njihovom integracijom s drugim sustavima za upravljanje informacijama povezanih s dječjom dobrobiti. Važno je osigurati uključivanje djece u alternativnoj skrbi i djece koja su napustila sustav skrbi u nacionalna istraživanja i popise stanovništva.
- VII. **Podignite svijest javnosti o prednostima i uslugama očuvanja obitelji na okupu (među ostalim i putem interneta)** i hitnim prioritiziranjem skrbi u obiteljskom okruženju, predočavanjem pouzdanih podataka i drugih dokaza, uključujući najbolje primjere iz

prakse te dijeljenjem informacija prilagođenih obiteljima i djeci o dostupnim uslugama i podršci.

VIII. **Pobrinite se da djeca imaju glas i sudjeluju** u odlukama koje se na njih odnose i da se traži njihovo mišljenje o novim politikama i praksama u pripremi kako bi bile u skladu s njihovim potrebama i pravima.

Ovaj poziv na djelovanje postavit će temelje za pripremu obveza Republike Hrvatske za sudjelovanje na Globalnoj ministarskoj konferenciji o iskorjenjivanju nasilja nad djecom, koja će se održati u studenom 2024. u Bogoti, Kolumbiji.

Ovaj poziv na djelovanje dogovoren je u Zagrebu 20. rujna 2024. i napisan u jednom izvorniku na engleskom jeziku te preveden na hrvatski jezik u listopadu 2024.